

JAN ROWIŃSKI

1936–2023

Jan Rowiński, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, jako naukowiec oraz dyplomata przez większość swojego życia zawodowego zajmował się Chinami. Badaniom polityki, kultury i historii Chin poświęcił liczne artykuły naukowe i książki, a swoją pasją зараżał pokolenia studentów, doktorantów i współpracowników. Znajomość Chin i Chińczyków zawdzięczał między innymi doświadczeniom wielu lat spędzonych w Państwie Środka, życiu w tym kraju, najpierw studiom, a później pracy w dyplomacji.

Jan Rowiński urodził się 11 maja 1936 r. w Kielpinach. W latach 1954–1959 studiował na Uniwersytecie Pekińskim oraz w Instytucie Dyplomatycznym w Pekinie. W latach 60. jako pracownik Ministerstwa Spraw Zagranicznych pełnił funkcję najpierw II, a później I sekretarza polskiej Ambasady w Pekinie. W międzyczasie, w 1965 r. uzyskał stopień naukowy doktora. Od 1969 r. był związany z Polskim Instytutem Spraw Międzynarodowych, gdzie pracował na różnych stanowiskach naukowych, a po uzyskaniu habilitacji w 1987 r. na stanowisku profesora. Na początku lat 90. wrócił do pracy w dyplomacji, a w 1995 r. został powołany na stanowisko radcy-ministra pełnomocnego i zastępcy ambasadora RP w Chińskiej Republice Ludowej. Funkcję tę pełnił do 2001 r. W 2002 r. został zatrudniony na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Instytucie Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie pracował do 2013 r. W MSZ pełnił obowiązki do 2004 r., a następnie do 2007 r. znów pracował w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych.

Na Uniwersytecie Warszawskim prowadził zajęcia na temat polityki zagranicznej Chin i Japonii, historii i cywilizacji Azji Wschodniej oraz stosunków międzynarodowych w regionie Azji i Pacyfiku. Tematyka seminariów Profesora dotyczyła szeroko pojętej polityki wewnętrznej i zagranicznej Chin, Hongkongu i Makao, ale też Tajwanu, oraz stosunków międzynarodowych różnych państw Azji Południowo-Wschodniej. Ważnym tematem prowadzonych przez niego seminariów były również relacje Unii Europejskiej i Polski z krajami Azji Wschodniej. Wśród zagadnień podejmowanych przez uczniów piszących prace pod okiem Profesora Rowińskiego

DOI: 10.4467/23538724GS.23.015.18161

były i takie, które nie dotyczyły współczesności, lecz skupiały się na historii i cywilizacji Azji Wschodniej. Wypromował wielu doktorów, a ponadto był recenzentem prac doktorskich i rozpraw habilitacyjnych.

Warto wspomnieć kilka ważniejszych polskojęzycznych publikacji Profesora: *Chiny a stolica apostolska. Stosunki wzajemne i ich międzynarodowe implikacje* (Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 1991), *Polska – Chiny 1956. Zbiór dokumentów* (Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2016, współautor: W.J. Dziak), a także pod Jego redakcją we współpracy z Oskarem Pietrewiczem: *Półwysep Koreański. Wyzwania i zagrożenia* (Dom Wydawniczy DUET, Toruń 2014). Szczególnie godne odnotowania są prace współautorskie z Wojciechem Jakubcem, poświęcone systemom konstytucyjnym państw azjatyckich. Ukazały się one w serii wydawniczej Wydawnictwa Sejmowego – Systemy Konstytucyjne Państw Świata: *System konstytucyjny Chińskiej Republiki Ludowej*, Warszawa 2006; *System konstytucyjny i przedstawicielski Specjalnego Autonomicznego Regionu ChRL Hongkongu*, Warszawa 2012; *System konstytucyjny i przedstawicielski Specjalnego Autonomicznego Regionu CHRL Makau*, Warszawa 2012; *System konstytucyjny i przedstawicielski Tajwanu*, Warszawa 2015. Wspólnie z W. Jakubcem Profesor Rowiński przygotował także interesującą pracę pt. *Parlament Chińskiej Republiki Ludowej* (Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2008).

Profesor Rowiński poznawaniu i badaniu Azji Wschodniej, zwłaszcza Chin, poświęcił całe swoje życie zawodowe, właściwie już począwszy od rozpoczęcia studiów w Pekinie. Był świadkiem przeobrażeń, jakie następowały w Państwie Środka, obserwatorem zmiany układu sił. Nie tylko przyglądał się i badał, ale często z racji wykonywanych obowiązków dyplomatycznych był w centrum wydarzeń. Z perspektywy czasu swoją sinologiczną pasję podsumowywał słowami: „Gdy ja zaczynałem zajmować się Chinami, były biedne i na peryferiach, ale teraz znów urosły i są ważne”². Z pewnością uwaga i czas, jaki poświęcał badaniom tego regionu świata, poznawaniu historii, cywilizacji, kultury i polityki, nie wynikały tylko z zawodowych obowiązków, ale opierały się na silnej więzi, jaka wytworzyła się przez lata obcowania z tą kulturą i ludźmi. Można napisać, że Chiny wpłynęły znacząco na styl życia Profesora. Jak wspomina Ojca syn Profesor: „W czasie wolnym współtworzył książkę o geografii Chin, gotował dla nas chińskie potrawy, stworzył w swoich warszawskich mieszkaniach pokoje wypełnione chińskimi obrazami, rzeźbami, meblami, lampami, figurkami, maskami i instrumentami”³. Ten styl życia Profesor Rowiński przekuł w dorobek i osiągnięcia nie do przecenienia: „Wkład Profesora w rozwój badań nad Chinami trudno przecenić: okazał się znaczący w skali daleko

² Wspomnienie prof. Bogdana J. Góralczyka o prof. Janie Rowińskim, <https://odeszli.pl/miej-sca-pamieci/63be82d57a3fe77edafdef5a,jan-rowinski> (dostęp: 10.06.2023).

³ Wspomnienie syna prof. Jana Rowińskiego, Marka, <https://odeszli.pl/miej-sca-pamieci/63be82d57a3fe77edafdef5a,jan-rowinski> (dostęp: 10.06.2023).

wykraczającej poza nasz uniwersytet, a nawet kraj”⁴. Ponadto swoją pasją zaraził rzesze studentów i doktorantów, wspierając ich w drodze do poznawania nie tylko Chin, ale też innych państw Azji Wschodniej.

Przywiązanie do Chin nie przeszkadzało Profesorowi jednak krytycznie i refleksyjnie przyglądać się dokonującym się zmianom. W wywiadzie, którego udzielił Marcinowi Jacoby’emu, zastanawiał się: „Do jakiego modelu kwitnące (ponownie) Chiny dojdą? Co się stanie po zakończeniu zmian, gdy będą ponownie wielką potęgą i staną się mocarstwem? Będą chciały przebudować cały świat na swoją modłę, wymuszając na innych *pax sinica*? Przecież takie ambicje są skazane na niepowodzenie! A może wyciągną wnioski z przeszłości i staną się integralną częścią świata, akceptując jego normy, zasady i wartości? Inaczej ujmując: będzie chiński świat czy też świat globalny? Głęboko i emocjonalnie wierzę w ten drugi scenariusz, albowiem Chiny stały się moim drugim domem – *di erge guxiang*”⁵.

Za swoje dokonania Profesor Jan Rowiński został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotym Krzyżem Zasługi.

Profesor Jan Rowiński był członkiem Rady Naukowej zarówno Centrum Studiów Azji Wschodniej Uniwersytetu Gdańskiego, jak i półrocznika naukowego „Gdańskie Studia Azji Wschodniej”. Angażował się merytorycznie w działalność CSAW UG, uczestniczył w realizowanych przez nas projektach naukowych. Zachęcał swoich studentów i doktorantów, by dołączali do grona autorów naszych publikacji. Zawsze miał czas na rozmowę i chętnie służył radą. Na łamach „Gdańskich Studiów Azji Wschodniej” nie tylko był cytowany przez autorów artykułów, ale także staraliśmy się odnotowywać ważne publikacje Profesora⁶.

Profesor zmarł 2 stycznia 2023 r. w podwarszawskim Piasecznie.

Kamil Zeidler
Joanna Kamień

⁴ Wspomnienie dr. hab. Macieja Rasia, prodziekana Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, <https://odeszli.pl/miejsca-pamieci/63be-82d57a3fe77edafdef5a,jan-rowinski> (dostęp: 10.06.2023).

⁵ Wywiad Marcina Jacoby’ego z Janem Rowińskim, cyt. za: Wspomnienie prof. Bogdana J. Góralczyka o prof. Janie Rowińskim.

⁶ Zob. np. recenzja: K. Zeidler, *Jan Rowiński, Wojciech Jakóbiec, System konstytucyjny i przedstawicielski Specjalnego Autonomicznego Regionu ChRL Hongkongu*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2012, ss. 85, „Gdańskie Studia Azji Wschodniej” 2014, z. 5, s. 161–164.

SUMMARY

JAN ROWIŃSKI (1936–2023)

Professor Jan Rowiński died on 2 January 2023 in Piaseczno (near Warsaw). He was a member of the Academic Council of the Centre of East Asian Studies at the University of Gdańsk and of the scholarly bi-annual journal *Gdańsk East Asian Studies*.

Jan Rowiński was a professor of the University of Warsaw. As a scholar and a diplomat, he was concerned with China for most of his professional life. He wrote many scholarly articles and books on the politics, culture, and history of China, and his passion for these subjects inspired generations of undergraduates, doctoral students, and colleagues. *Inter alia*, he owed his knowledge of China and the Chinese to the experience of the many years he spent there first as a student and later as a diplomat.

He was born on 11 May 1936 in Kielciny. From 1954 to 1959, he studied at the University of Beijing and at the Institute of Diplomacy in Beijing. From the beginning of his studies in Beijing he devoted his entire professional life to the study of East Asia, especially China. He witnessed the transformations that took place in China, and observed the changes in the structures of power there. China had a considerable influence on his way of life. It is difficult to overestimate his contribution to research into that part of the world.

His professional life ran on two tracks: on one hand, in diplomacy; on the other, in the academic world. As an employee of the Ministry of Foreign Affairs he worked in the Embassy of the Republic of Poland in Beijing. Between 1995 and 2001, he was counsellor-minister plenipotentiary and deputy ambassador of the Republic of Poland to the People's Republic of China. From 1969, he was connected with the Polish Institute of International Affairs, where he held several academic posts, and after completing his habilitation in 1987 was appointed professor there. In 2002, he became professor at the Institute of International Relations of the University of Warsaw in the Faculty of Journalism and Political Science, where he worked until 2013. At the University of Warsaw, he conducted classes on the foreign policies of China and Japan, the history and civilization of East Asia, and international relations in the Asia-Pacific region. He supervised the work of many doctoral students and reviewed doctoral and post-doctoral dissertations.

For his achievements, Professor Rowiński was awarded the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta and the Gold Cross of Merit.